

РОЗДІЛ 4. Діємо заради миру і безпеки

Урок 12. Національна безпека

Обговорюємо епіграф до теми — "Ми творимо Україну вільною, заможною, безпечною державою, де панує право, де держава захищає громадян і суспільство, де кожен може реалізувати свої таланти і здібності, де люди дихають чистим повітрям, п'ють чисту воду та з якою пов'яжуть долю наші діти й онуки" *Стратегія національної безпеки України*

Запитання для обговорення з учнями

- Як ви розумієте що таке національна безпека? Чи стосується це винятково воєнних та повоєнних викликів? Поясніть відповідь.
- Що означає для вас "вільна, заможна, безпечна держава"?
- Які кроки потрібно зробити вже сьогодні громадянам України для того, щоб наша держава відповідала цьому опису?
- Як взаємопов'язані прагнення до заможності та безпеки в державі?
- Які ініціативи ви можете запропонувати для посилення свободи та безпеки у вашій громаді?
- Чи є нині виклики, що перешкоджають досягненню цих цінностей в Україні?
- Як історичні події впливають на наше розуміння свободи та безпеки сьогодні?
- Що означає "творимо Україну" в сучасному контексті державотворення та громадянської активності?

Обговорення за такими запитаннями допоможе учням глибше зрозуміти зміст цитати, пов'язати його з реаліями життя та сформуванню власну позицію щодо розвитку країни.

Вивчаючи розділ, присвячений діям заради миру і безпеки, насамперед з'ясуйте, що підліткам відомо про національну безпеку. Нехай вони обговорять, чи стосується національна безпека винятково воєнних і повоєнних викликів.

Чи залежить індивідуальна безпека людини від суспільства? Чому безпека — це цілісне поняття? Під час вивчення цих питань продемонструйте учням

піраміду потреб Маслоу (див. е-додаток до підручника — <https://svitdovkola.org/zbd9/10>). Така наочність дасть змогу провести вступну дискусію про задоволення потреб нижчого і вищого рівня.

Розглядаючи цілісність поняття безпеки, ознайомте учнів із таблицею (див. е-додаток до підручника — <https://svitdovkola.org/zbd9/10>), де наведено сучасні уявлення про безпеку та її ознаки. Нехай підлітки обміркують, які ще ознаки вони могли б додати. Зробити це можна, скориставшись **технологією "Відкритий мікрофон"**.

Як оцінити рівень безпеки? Для вивчення цього питання доцільно розглянути таблицю в підручнику, де вказано види суспільної безпеки та показники, за якими ці види оцінюють. Після розгляду таблиці учні можуть об'єднатися в мінігрупи, кожна з яких обере один вид суспільної безпеки, і обміркує, як можна доповнити показники, за якими оцінюють обраний ними вид безпеки. Групи можуть подати результати своєї роботи у вигляді хмари слів, мапи думок тощо.

Запропонуйте роботу в парах: учні ознайомлюються з інтерактивною мапою тривалості життя в різних країнах. Відтак обговоріть дискусійні запитання, скориставшись **методом ПРЕС** (чим це обумовлена тривалість життя в різних країнах; як на це впливає стать особи тощо). Учні вчать порівнювати дані, зіставляти, аналізувати, висловлювати припущення і робити висновки й аргументувати свою позицію, переконувати інших.

Запропонуйте обговорення чинників, які знижують рівень безпеки в суспільстві та які підвищують, скориставшись, наприклад, **технологією "Карусель"**.

Як національна безпека впливає на наше життя? Для кращого усвідомлення питання розгляньте з учнями Закон України "Про національну безпеку України". Учні можуть опрацювати його основні положення заздалегідь удома, а в класі обмінятися з однокласниками інформацією: наприклад, кожен учень висловить по одному твердженню, а наступний продовжить естафету. Таким чином усі зможуть висловитися на уроці.

Запропонуйте учням об'єднатися в пари і підготувати коротку інформаційну довідку про одну зі сфер національної безпеки, розкривши її сутність та значення.

Заохочуйте підлітків доповнити таблицю "[Вплив загроз на сфери національної безпеки і нашого життя](#)" (див. е-додаток до підручника — <https://svitdovkola.org/zbd9/10>) прикладами загроз, які можуть трапитися нині. Для цього використайте фліпчарт: нехай кожен підліток або мінігрупа додасть власні приклади загроз у відповідні колонки. Відтак попросіть клас оцінити, які загрози здаються найбільшими та чому. Нехай учні намалюють символи загроз, використовуючи маркери різних кольорів для різних категорій безпеки (особиста, державна, екологічна). Заохочуйте обговорення запитань після доповнення таблиці.

Які з цих загроз можуть вплинути на моє життя найближчим часом? Як можна зменшити ризики цих загроз?

Під час розгляду цих питань радимо розглядати не тільки можливі загрози, а й як держава, ЗСУ та інші державні органи забезпечують нашу безпеку, дають нам змогу відчувати захищеність.

Можна запропонувати обговорення запитань "Як державні органи забезпечують національну безпеку? Яка роль громадян України в її забезпеченні?" в стилі **телевізійного ток-шоу**. Учитель буде ведучим, контролюватиме перебіг обговорення та оцінюватиме участь кожного учня. Учні навчатимуться публічного виступу та захисту власної позиції, так у них формуватиметься їхня громадянська та особиста активність.

На початку ток-шоу ведучий оголосить запитання, що розглядатимуться, та запропонує коротку розповідь або відеофрагмент з проблеми національної безпеки. Відтак запросить до слова " гостей" (учитель історії та права) і надасть слово " глядачам" (учням). Учні можуть висловлюватися або ставити запитання " гостям" (ліміт часу не довше хвилини). " Гости" мають відповісти коротко і конкретно. " Ведучий" також має право запитувати або зупиняти того, хто виступає, якщо його час виступу вичерпано.